

90 DE ANI DE LA NAȘTEREA PROFESORULUI AUREL MARINCIUC

Valeriu Dulgheru

Prof.univ.dr.hab. D.H.C., Universitatea Tehnică a Moldovei

Marele profesor, enciclopedist, mare patriot, Aurel Marinciuc, ar fi împlinit pe 10 august curent onorabila vârstă de 90 de ani. Dar... mistuit de o boală incurabilă, retras din activități, a plecat la ceruri pe neobservate.

Într-adevăr, regretatul profesor Aurel Marinciuc a fost o adevărată enciclopedie, un om cu o cumsecădenie rară, un mare patriot, care trecea prin inima sa toate insuccesele în planul deșteptării naționale din cauza trădărilor. Cu adevărat, a întruchipat chipul profesorului din generația care, din păcate, pleacă. Aurel Marinciuc s-a născut la 10 august 1932, în s. Crișcăuți, jud. Soroca, într-o familie de învățători: Sevastița și Elisei Marinciuc, directorul școlii 1941-1954. Fiind copil al perioadei de război și postbelice a fost nevoit să-și facă studiile medii în diferite școli: la Liceul Tehnic Soroca (1943-1944), școlile din Bădiceni (1944-1946), Visoca (1946-1947), Climăuți (1947-1948). În anul 1950 a absolvit școala nr. 1 din Soroca (cu medalie de aur).

Și-a continuat studiile la Universitatea de Stat din Chișinău, Facultatea fizico-matematică (1950-1955), pe care a absolvit-o cu mențiune. S-a specializat la Catedra de fizică teoretică (la profesorul I. E. Perlin), unde a continuat studiile în doctorantură (1955-1958). Interesele științifice sunt legate cu domeniul teoriei corpului solid. În colaborare cu prof. I. Perlin a studiat proprietățile optice ale cristalelor cu impurități, apoi în colaborare cu acad. V. Moscalenco a studiat termodinamica rețelei cristaline în aproximație anharmonică. La 28 ian. 1964 a susținut teza de doctor în științe fizico-matematice (la Universitatea din Kiev). A publicat o serie de lucrări științifice și metodice.

A început activitatea pedagogică ca lector la Institutul Pedagogic din Tiraspol (1955-1956), asistent la Universitatea de Stat Chișinău (1958-1959), colaborator științific la Academia de Științe (1959-1964). În a. 1964 vine la Politehnică unde, împreună cu rectorul Sergiu Rădăuțanu, a participat în modul cel mai activ la punerea pe picioare a acestei noi instituții de învățământ tehnic superior. Profesorul Aurel Marinciuc avea o misiune foarte importantă: vizita instituțiile de învățământ superior din întreaga URSS, unde depista cadrele didactice originare din Moldova și le invita la institut. Astfel prin contribuția directă a profesorului Aurel Marinciuc au fost completate cu cadre profesionale multe catedre. Din 1964 și până în a. 2020, când a plecat în lumea celor dreupți, a activat la Institutul Politehnic (denumirea actuală - Universitatea Tehnică a Moldovei), unde a ocupat diverse funcții: 1964-1969 - șef (fondator) al Catedrei de mecanică teoretică; 1965-1967 - decan al Facultății de mecanică; 1967-1969 - decan (fondator) al Facultății de electrofizică (automatica, cibernetica, semiconductoare, radioaparatura etc). În anii 1956-1988 a fost membru al Comisiei științifico-metodice de mecanică teoretică a Ministerului învățământului Superior al URSS.

Fiind membru al primei echipe de conducere a Politehnicii din anii 1964-1969 a participat activ la munca organizatorică în diverse domenii: a condus campanii de admitere la institut, a fondat Societatea *Știința*, membru al Prezidiumului Republican al acestei asociații, a fost redactorul ziarului universitar *Inginerul* în anii 1976-1982.

Din anul 1969 și până în a. 2019 a ocupat postul de conferențiar al Catedrei „*Mecanică teoretică*”, unde a ținut prelegeri la toate cele 10 facultăți (în diferiți ani) la disciplina „*Mecanică teoretică*”. În anii 1966-1988 a predat disciplinele „*Mecanica cuantică*”, „*Fizica statistică*” la Facultatea de Electrofizică. În anii 1972-1980 - disciplina „*Mecanica aplicată*” la Facultatea Radioelectronica, apoi în anii 1998-2004 - disciplina „*Electrodinamica tehnică*” la aceeași facultate. În anii 1988-1991 a activat ca profesor la Universitatea din Conakry (Republica Guineea), unde a ținut cursuri de *Fizică teoretică* în *Limba franceză* (*Mecanica cuantică*, *Fizica statistică*, *Mecanica analitică*). În anul de studii 1989 - 1990 a deținut postul de decan-dublor al Facultății de științe

și a fost decorat (a. 1991) cu Diploma de onoare a Universității Conakry (singura diplomă pe universitate în acel an). În anii 1960-1964 a predat (prin cumul) la filialele din Chișinău ale Institutului Tehnologic în Industria Alimentară și a Institutului de Economie „V. Plehanov” (din Moscova). În anii 1992-1993 a predat (prin cumul) fizica la Liceul „Dimitrie Cantemir”, iar în anii 1995-2004 - la „Liceul Real” al Universității de Stat din Moldova. Sub aspect profesional a fost un mare profesor, care a știut cum să-i atragă pe tinerii studioși în labirinturile întortocheate ale fizicii, trezindu-le interesul pentru fizică.

Sub aspect patriotic profesorul Aurel Marinciuc întotdeauna a fost pe valul mișcării de eliberare națională. Încă în anul 1959 a publicat articolul „*Jar despre cadre naționale la Universitate*”, din care cauză a fost concediat din serviciu. După ce Politehnica se pusese pe picioare, la doar 5 ani de la fondare, ștabii partinici ai lui Bodiul încep un adevărat război împotriva tinerei instituții de învățământ tehnic superior (unica în Republică și atât de necesară!). În anii 1969-1973 s-a declanșat o teroare contra tinerilor basarabeni, sub motive că erau fii de preoți, descendenți ai represaiților, sau pentru „*discuții politice*”. Au fost concediate 40 de persoane, în special, tinere cadre didactice și cercetători de perspectivă, iar alte 20 au plecat „*benevol*”. În cele din urmă l-au destituit și pe rectorul Sergiu Rădăuțanu. Profesorul și decanul A. Marinciuc a fost mai mulți ani maltratată moral pentru că anume dânsul i-a angajat pe majoritatea celor 60 concediați.

Mișcarea de Eliberare Națională din a. 1988-1989 l-a găsit pe val. A participat activ la fondarea Frontului Popular, pe care în a. 1993 l-a părăsit cu durere în suflet din cauza trădării lui Iu. Roșca. Împreună cu profesorul Petre Osmătescu s-au înrolat cu trup și suflet alături de alți intelectuali la crearea Congresului Intelectualității, ulterior transformat în Partidul Forțelor Democratice (PFD). În anii 1993-1999 a fost membru în conducerea (PFD), pe care însă l-a părăsit împreună cu grupul Nedelciuc (majoritatea erau de la Politehnică) în semn de protest contra trădărilor așteptărilor de către liderul lui V. Matei.

În această perioadă de frământări a avut o vastă activitate publicistică. Începând cu a. 1992 a publicat peste 100 articole în presa

periodică: materiale despre mișcarea de eliberare națională, despre viața interbelică, din istoria învățământului secundar (școli vechi, licee, probleme de cultură generală) ș.a.

Profesorul A. Marinciuc a devenit un adevărat cronicar al Politehnicii. În permanență îl vedeai ba cu o carte subsuoară, ba cu o geantă plină de cărți. În a. 2004 a publicat albumul „Universitatea Tehnică a Moldovei” (200 pag., 1300 ilustrații), consacrat jubileului de 40 ani ai Universității Tehnice a Moldovei. La jubileul de 50 de ani (1964-2014) a elaborat o adevărată carte de istorie a Universității Tehnice a Moldovei, înșiruiind pe cele apr. 380 p. (format mare) activitatea celor peste 3500 de cadre didactice, apr. 2000 de personal auxiliar și peste 1000 de diferiți funcționari. Pe parcurs Universitatea Tehnică a Moldovei a pregătit apr. 90000 de ingineri și se apropie de 100000 de ingineri. Pentru această muncă titanică, pentru aportul adus la consolidarea Politehnicii pe parcursul celor 50 de ani de existență profesorul Aurel Marinciuc a fost distins cu Ordinul de Stat „Gloria Muncii”. Obsefvați, chiar și la evenimentul de înmânare a Ordinului profesorul A. Marinciuc a venit cu un set de cărți despre Istoria Universității Tehnice a Moldovei, donându-le președintelui.

A pregătit pentru tipar faimoasele amintiri despre Basarabia (1903-1904) ale guvernatorului, prințul S. I Urusov, la care a anexat circa 240 fotografii istorice însoțite de ample comentarii, precum și o anexă istorică. A colecționat o imensă bibliotecă, care cuprinde enciclopedii, literatura clasică,

Președintele Nicolae Timoțe îi înmânează Ordinul Gloria Muncii” (2014).

disciplinele fizica, tehnica, matematică, istoria artei, științei etc., literatură în limbile română, rusă și franceză. A făcut importante donații de carte (circa 3000 volume) bibliotecii din Soroca, școlilor din Crișcăuți, Bădiceni, Visoca, Climăuți, Liceului „Gh. Asachi” din Chișinău,

Universității de Stat și Universității Tehnice a Moldovei. Unele cărți donate sunt adevărate rarități, cum ar fi opera completă a lui Voltaire în 46 volume (limba franceză pentru Universitatea de Stat din Moldova și un alt set al acestor 46 volum - pentru Biblioteca Județeană din Palatul Național - Iași. Biblioteca Națională a Republicii Moldova posedă două cărți rare donate de profesorul A. Marinciuc: „*Herodot – Histoires*” (limba franceză), editată la Paris în a. 1646 și „*A. de la Motray Vogagi*”, editată la Haga în a. 1725.

Profesorul A. Marinciuc era de factură veche, cum spuneam mai sus, cu pioșenie față de istorie. „*Prin anii 1950 mergeam prin Chișinău pe actuala str. Ștefan cel Mare și Pușkin și priveam la clădirile distruse de război, altă dată foarte frumoase. Cândva Chișinăul a fost extraordinar de frumos. Îmi povesteau chișinăuienii vechi: Toate străzile și trotuarele erau măturate, sistematic erau dați cu var copacii și bordurile. Străzile erau o frumusețe. Am avut noroc să-i am prieteni pe fostul rector Sergiu Rădăușan (am fost cu el într-o grupă) și Sergiu Remenco, fratele lui Gheorghe Remenco, care a fost la asociația monumentelor. De fiecare dată când ne primblam pe stradă întrebam: ce a fost acolo? Ce a fost dincolo? (mă rog băiat de la țară). Astăzi practic nu ai pe cine întreba*”, își amintea cu tristețe profesorul Aurel Marinciuc.

Făcându-mi studiile la Politehnica creată și cu concursul Domniei sale, nu mi-a fost profesor, nici decan (fusesse puțin înaintea mea) dar, pe drept cuvânt, îl consider profesorul meu, de la care am învățat multe de când ne cunoaștem personal (de prin anii 90, de la ședințele Frontului Popular, apoi Congresului Intelectualității și PFD). Grație lui la Universitatea Tehnică a Moldovei exista un grup puternic de sprijin al Mișcării de Eliberare Națională.

Plecarea Profesorului Aurel Marinciuc, profesor, fizician, publicist și OM al cetății, lasă un gol imens în inimile noastre, a celor care l-am cunoscut, l-am prețuit, l-am iubit ca pe un tată. A fost înmormântat chiar în ziua nașterii Poetului Național Mihai Eminescu. Să-i păstrăm memoria întru veșnicie!